

2007–2013 MALİ PERSPEKTİFİ İÇİN ÖNGÖRÜLEN AVRUPA BİRLİĞİ KATILIM ÖNCESİ FONLARININ YAPISI

İbrahim ÇELİKTAŞ*

GİRİŞ

Avrupa Birliği, barış, refah, özgürlük ve demokrasiyi sağlamak ve kanlı çatışmaları önlemek amacı ile kurulmuş, bu amaçları gerçekleştirmenin temel araçlarından birisi olarak genişleme politikasını öne çıkarmıştır. Genişleme politikasının başarısı ise, politik hedefi gerçekleştirmenin de koşulu olan ekonomik entegrasyondan geçmektedir.

AET'yi kuran ve 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe giren Roma Antlaşmasının 237. maddesinde, her bir Avrupa devletinin topluluğa üyelik için başvurabileceği belirtilmiş; daha sonra 237. maddede yapılan değişiklikle Avrupa Birliğinin “Birlik, özgürlük, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlükler ve hukukun üstünlüğü prensipleri ile üye devletlerde ortak olan prensipler üzerine kurulacağı” belirtilmiştir. Öte yandan 22 Haziran 1993 tarihinde yapılan Kopenhag Zirvesinde Merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri için belirlenen kriterlerin tüm aday ülkelerde de aranacağı belirtilmiştir¹. Buna göre siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının üstlenilmesine ilişkin ilkeleri karşılayan ülkeler topluluğa üye olacaklardır.

Avrupa Birliği, temel politik hedefini gerçekleştirmeyi sağlayacak olan ekonomik entegrasyonun tam anlamı ile gerçekleşebilmesi için, üyeleri arasındaki farklılaşmanın asgari seviyeye indirgenmesini amaçlamakta, aynı zamanda üye olacak adayların da üyeliğe tam olarak hazır hale gelebilmelerini sağlamak amacıyla bir takım mali yardım araçları sunmaktadır. Avrupa Topluluğu anlaşmalarında, topluluk hedefleri arasında topluluk düzeyinde uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma faaliyetlerinin

* Sayıştay Uzman Denetçisi

¹ Enver BOZKURT, Mehmet ÖZCAN, Arif KÖKTAŞ, **Avrupa Birliği Hukuku**, Şubat 2006, 3.Baskı, s 16; Pascal FOUNTAINE, **Europe in 12 Lessons**, s 44; FOUNTAINE, a.g.e. s.9

gerçekleştirilmesi sayılmış, gerek bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, gerekse üye olacak aday ülkelerin topluluk kazanımlarına hazır hale getirilmesi amacıyla, Avrupa Birliği bütçesinden bir takım mali araçların bu amaçlara tahsis edilmesi öngörölmüştür. Bu araçların önemli bir kalemini de “Katılım Öncesi Mali Yardımlar” oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği bütçesi yedi yıllık bir dönemi kapsayan mali perspektifler itibari ile hazırlanmaktadır. Gelecek dönem bütçesi 2007–2013 mali perspektifi için hazırlanmış bulunmaktadır. Bu yeni Mali Perspektif’te 2000–2006 Mali Perspektifini (Bütçe dönemini) kapsayan dilim için geçerli olan Katılım Öncesi Mali Yardımlar ve bunlara ilişkin düzenlemelerde değişikliklere gidilmiş bulunmaktadır. Aday ülkeleri uyum sürecinde desteklemek ve tam üyeliğe hazırlamak için sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardımlarda 2007–2013 mali dönemi için yapılan değişiklikler ve Türkiye’nin bu yardımlar içindeki yeri, bu çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

I- 2000–2006 DÖNEMİNDE UYGULANAN KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIMLAR

Avrupa Birliği hâlihazırda 2000–2006 mali perspektifi içerisinde geçerli olmak üzere, aday ya da gelecekte üye olması muhtemel olan ülkelerin ekonomik, politik ve kurumsal çabalarını desteklemek üzere özel amaçlı mali yardım sağlamaktadır². Katılım öncesi yardım olarak adlandırılan bu yardımlar Phare, Ispa ve Sapard olarak adlandırılmaktadır. 2007–2013 mali perspektifinde geçerli olacak enstrümanları incelemeye geçmeden önce, bu yardımlar hakkında kısaca bilgi vermek uygun olacaktır.

a) Phare (on economic aid to the Republic of Hungary and the Polish People’s Republic)

3906/89 sayılı Konsey Tüzüğü ile düzenlenen Phare yardımının ana amacı Avrupa Birliğine katılmaya hazırlanan Merkezi ve Doğu Avrupa Birliği ülkelerine kendilerini katılıma hazırlamalarında yardımcı olmaktır. İlk olarak Polonya ve Macaristan’a yardım için düzenlenen Phare programı daha sonra yapılan düzenleme ile Merkezi ve Doğu Avrupa’nın diğer ülkelerini³ de kapsayacak şekilde genişletildi.

² **Financial Assistance,**

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/index_en.htm

³ Bu ülkeler Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Estonya, Litvanya, Slovakya, Slovenya, Letonya, Çek Cumhuriyeti ve Polonya’dır.

Phare'ın odaklandığı iki tür öncelik bulunmaktadır: Kurumsal Yapılanma ve Topluluk Müktesebatına uyum ile ilişkili yatırımlar.⁴

Kurumsal Yapılanma

Birinci öncelik olan kurumsal yapılanma Phare bütçesinin %30'unu oluşturur ve aday ülkelere ekonomik, sosyal, düzenleyici ve idari kapasitelerini güçlendirmeleri amacıyla gerekli görülen yapı, strateji, insan kaynakları ve yönetim becerilerini geliştirmeleri için yardım etme süreci olarak tanımlanır. Bu amacın gerçekleşmesine hizmet etmek üzere orijinal ve uzun dönemli olan kurumların ve faaliyetlerin eşleştirilmesi (**Twinning**) aracı sunulmuştur. İlk ortaya çıkışından bu yana bu enstrüman katılım öncesi mali yardımlar içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu enstrüman vasıtasıyla, Avrupa Birliği desteği ile üye devletlerin sahip olduğu uzmanlık birikimleri, topluluk kazanımlarının önemli alanlarını benimsemeleri ve uygulamaları amacı ile, kamu görevlilerinin uzun dönem görevlendirilmeleri ve buna eşlik eden kısa dönem uzman ziyaretleri vasıtasıyla aday ülkelere sunulur.

Topluluk Müktesebatı ile ilişkili Yatırımlar

Topluluk müktesebatı ile ilişkili yatırımlar Phare bütçesinin yaklaşık %70'lik kısmını oluşturmakta ve başlıca iki çeşit faaliyetten oluşmaktadır:

Ülkelerin hukuki çerçeveleri içerisinde yer alan yatırımların, müktesebatla uygunluğunun sağlanması için ihtiyaç duyulan hukuki alt yapının kuvvetlendirilmesi amacıyla, ortak katılım biçiminde finanse edilmesi. Diğer bir ifade ile iç pazarı işler hale getirmek için ihtiyaç duyulan; gıda güvenliğinin uygun biçimde sağlanması, sınırların güvenli hale getirilmesi ya da tüketicinin korunması alanında laboratuvar ve kontrol teçhizatları için test ve ölçüm malzemelerinin alınması gibi tüm donanımlar için yapılan yatırımları ifade eder.

Phare 2000 programları ile başlatılan, üye ülkelerde Avrupa Bölgesel Gelişme Fonu (ERDF) ve Avrupa Sosyal Fonu (ESF) vasıtalarıyla uygulanan tedbirlere benzer araçlar vasıtasıyla ekonomik ve sosyal uyum alanındaki yatırımların ortak finansmanı.⁵

⁴ **The Enlargement Process and the three Pre-Accession Instruments; Phare, Ispa, Sapard, European Commission Enlargement Directorate General**, February 2002, www.ec.europa.eu/enlargement/pdf/financial_assistance/phare/phare_ispa_sapard_en.pdf

⁵ A.g.e.

b) ISPA (Instrument for Structural Policy for Pre-Accession)

Katılım Öncesi Yapısal Politika Aracı olarak adlandırılan ve 1267/99 sayılı Konsey Tüzüğü ile düzenlenen ISPA, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerini katılıma hazırlanmalarında yardımcı olmaları amacı ile oluşturulmuş olan Avrupa Topluluğunun mali yardım araçlarından birisidir. ISPA aday ülkelerin Avrupa Birliğinin **çevre** ve **ulaşım** alanındaki yasal düzenlemeleri ile uyumlarının hızlandırılması amacı ile çevre ve ulaşım sektörlerinde yapılan yatırımlar için mali destek sağlamayı amaçlar. 2000–2006 mali perspektifi için yıllık öngörülen ISPA yardımlarının tutarı yaklaşık 1.080.000.000 Euro'dur (2001 fiyatları ile). ISPA düzenlemesi çevre ve ulaşım alanındaki tedbirler arasında bir denge kurulmasını öngörmüş ve bunun sonucu olarak komisyon her ne kadar yasal bir zorunluluk bulunmasa da ISPA bütçesinin çevre ve ulaşım arasında %50 oranında paylaşılmasını öngörmüştür. ISPA fonları proje faaliyetlerinin sadece %75'ine kadar olan kısmını finanse edebilir. Bazı istisnai durumlarda bu oran %85'e kadar çıkabilmektedir. Dolayısıyla geri kalan kısım için ortak finansmana ihtiyaç duyulmaktadır⁶.

c) SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)

Haziran 1999 tarihinde kabul edilen SAPARD (Tarımsal ve Kırsal Gelişim için Özel Katılım Programı), 1268/1999 sayılı Konsey Tüzüğü ile düzenlenmiştir⁷. Yönetmelik katılım öncesi dönemde Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinden aday olan 10 ülkenin tarımsal ve kırsal gelişimine yönelik katılım öncesi tedbirler için Topluluğun sağlayacağı desteğin sınırlarını belirtmektedir. SAPARD Programı'nın iki temel amacı bulunmaktadır. Birinci olarak, tarımsal sektöre yönelik topluluk müktesebatinin uygulanmasına katkıda bulunmak; ikinci olarak da tarımsal ve kırsal gelişim alanlarındaki spesifik problem ve öncelikleri çözmeyi hedeflemek. Program için öngörülen 7 yıllık (2000-2006) mali perspektif döneminde her bir yıl için öngörülen bütçe tahsisatı (1999 fiyatları ile) tablodaki gibidir.

⁶ **ISPA Manual Working Document**, DG Regio _ Ispa, Revision April 2002, <http://www.phare.vlada.gov.sk/data/files/630.pdf>

⁷ 2000-2006 dönemi için her bir yıl için tahsis edilen Sapard ödeneği tutarı 540.000.000 €'dur (2001 fiyatları ile), **The Enlargement Process and** , February 2002, a.g.e.

Sapard: Yıllık olarak belirlenen bütçe tahsisatları (1999 yılı sabit fiyatları ile)⁸

Ülkeler	Milyon EURO
Bulgaristan	51,124
Çek Cumhuriyeti	22,063
Estonya	12,137
Macaristan	38,054
Litvanya	29,829
Letonya	21,848
Polonya	168,683
Romanya	150,636
Slovenya	6,337
Slovakya	18,289
Toplam	520,000

d) Türkiye'nin 2000-2006 Mali Perspektif Dönemindeki Durumu

Türkiye, Avrupa Birliği kriterlerini karşılama sürecinde kendisine yardımcı olacak, kendi durumu göz önünde bulundurularak düzenlenen katılım öncesi mali yardım enstrümanının kullanıcısıdır. Bu enstrüman Avrupa Konseyi tarafından 2001 yılının Aralık ayında kabul edilmiştir. Bundan öncesinde ise Türkiye, Avrupa-Akdeniz ortaklığının temel mali uygulama aracı olan MEDA programının yararlanıcısı durumunda idi⁹. Avrupa Birliğinin Aralık 1999 tarihinde gerçekleştirdiği Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığının teyit edilmesiyle yeni bir döneme girilmiş ve bu gelişme Türkiye'ye sağlanan mali yardımın niteliği ve miktarında değişikliğe sebep olmuştur. Avrupa Birliği bu süreçte Türkiye'nin diğer aday ülkelerle eşit koşullarda yer alacağını belirterek 17 Aralık 2001 tarih ve 2500/ 2001 sayılı Konsey Tüzüğü (Çerçeve Anlaşma) ile Türkiye'ye yapılacak hibe niteliğindeki mali yardımları tek bir çerçeve altında toplamıştır¹⁰. Buna göre Türkiye PHARE, ISPA ve

⁸ SAPARD: Questions and Answers,

http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/back/brief_en.pdf

⁹ EU- Turkey Relations, EU Assistance,

http://ec.europa.eu/enlargement/turkey/eu_turkey_relations_en.htm

¹⁰ İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV), Mali İşbirliği, Katılım Öncesi Mali Yardım,

<http://www.ikv.org.tr/maliisbirliđi.php>

SAPARD programlarından yararlanmamakta, fakat PHARE benzeri bir yapılanma çerçevesinde mali yardımlardan yararlanmaktadır.

Çerçeve anlaşmaya göre; yardım, **kurumsal yapılanmaya** ve **topluluk müktesebatına uyumun sağlanması** için ihtiyaç duyulan hukuki altyapının kuvvetlendirilmesine ve ekonomik ve sosyal uyuma yönelik yatırımlara destek sağlayacaktır¹¹.

2000–2006 yılları arasında öngörülen yardım miktarları ise aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir¹².

• AB tarafından Türkiye'ye 2000–2006 döneminde 1,04 milyar Euro olarak sağlanması öngörülen mali yardımın, AB Komisyonu'nun Ekim 2002 tarihinde sunduğu Strateji Belgesi'nde Türkiye'nin ihtiyacı doğrultusunda önemli miktarda artırılması öngörülmüştür.

• Bu yaklaşım, Aralık 2002 tarihinde gerçekleştirilen Kopenhag Zirvesi'nde de Türkiye'nin 2004–2006 döneminde mali işbirliği çerçevesinde; 2004 yılında 250 milyon Euro, 2005 yılında 300 milyon Euro ve 2006 yılında 500 milyon Euro olmak üzere toplam 1,05 milyar Euro tutarında hibe niteliğinde mali yardım kullanmasına karar verilerek onaylanmıştır.

• Böylece yardımların yıllık ortalaması da 177 milyon Euro'dan 250 milyon Euro'ya yükselmiştir.

Yıllar	2004	2005	2006	Toplam
Mali Yardım Miktarı	250 milyon €	350 milyon €	500 milyon €	1 050 milyon €

II- 2007 YILINDAN SONRA UYGULANACAK KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM ARAÇLARI

Avrupa Birliği zamanla, 30 dan fazla yasal düzenleme yapılması sonucunu doğuran geniş bir dış yardım dizisi geliştirmiştir. Bu durum, Birliğin faaliyetlerinde uyum ve tutarlılığı sağlamak, mevcut kaynaklarla daha iyi sonuç alma ve etkide bulunabilme ihtiyacından dolayı Komisyonu 2007-2013 mali perspektifini kapsayan dış faaliyetlere yönelik basitleştirilmiş bir çerçeve önerisinde bulunmaya yöneltmiştir.

¹¹ EU- Turkey Relations, EU Assistance, a.g.e.

¹² İKV, a.g.e.

Bunun sonucu olarak, Avrupa Birliğinin gelişmekte ve sanayileşmiş olan ÷lkelerle olan işbirliğini, AB sınır komşuluğu politikasını, genişleme ve diğer spesifik konuları kapsamak üzere yeni dış ilişkiler enstrümanları tasarlanmıştır. Önerilen yeni yasal düzenlemeler arasında, yeni bir Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)¹³ tüzüğu Komisyon tarafından Avrupa Parlamentosu ve Konsey'ine sunulmuştur. IPA Konsey Tüzüğu (EC No 1085/2006) 17 Temmuz 2006 tarihinde Konsey tarafından kabul edilmiştir.

a) IPA Mali Aracının Amaç ve Kapsamı

IPA Tüzüğünün hükümlerine göre Topluluk Ek 1 ve Ek 2 de belirtilen ÷lkelere amacı üyeliğe varmak olan Avrupa Birliği politika ve standartları-na ulaşmaya yönelik süreklilik gösteren çabalarında yardımcı olacaktır. Buna göre IPA ek liste 1 de yer alan aday ÷lkeler Türkiye, Hırvatistan ve Makedonya ile ek liste 2 de yer alan potansiyel aday ÷lkeler Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ ve Sırbistan'a yönelik olarak yapılan harcamaları kapsayacaktır.

Tüzük hükümlerine göre IPA 2000-2006 döneminin Katılım Öncesi Mali Yardım Araçları olan PHARE, ISPA, SAPARD, Türkiye Katılım Öncesi Mali Yardımı¹⁴ ve CARDS'ın (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stability in the Balkans) yerini alacaktır. Böylece bütün katılım öncesi mali yardım araçları IPA vasıtasıyla tek ve sade bir yapı altında birleştirilmiş olmaktadır. IPA aynı zamanda her bir ilgili yararlanıcı ÷lkenin ihtiyaçlarına ve değişimine göre hedeflenmiş ve etkin bir destek sağlamak üzere, farklı amaç ve gelişimlerine daha iyi adapte olacak şekilde tasarlanmış bulunmaktadır.

IPA özellikle demokratik kurumların ve hukukun üstünlüğünün kuvvetlendirilmesine, kamu idarelerinin reformuna, ekonomik reformların uygulanmasına, azınlık hakları ve cinsiyet eşitliği yanında insan haklarına saygının yüceltilmesine yardımcı olacak ve sivil toplum ile ileri düzey bölgesel işbirliğini destekleyecek ve sürdürülebilir gelişme ile yoksulluğun giderilmesine katkıda bulunacaktır. IPA tüzüğüne göre Potansiyel aday ÷lkelerden beklenen üyelik yükümlölük ve gereklerine sadece yakınlaşmalarının

¹³ **Instrument for Pre-Accession Assistance**, Official Journal of the European Union, L 210/82, 31.07.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_210/l_21020060731en00820093.pdf

¹⁴ 17 Aralık 2001 tarih **2500/ 2001 sayılı Konsey Tüzüğu (Çerçeve Anlaşma)**, http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!lexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=32001R2500&model=guichett

arzulanması iken, aday ülkeler için belirlenen hedef üyelik için gerekli bütün yükümlülüklerin benimsenmesi ve uygulanmasıdır.¹⁵

b) IPA Tüzüğüne Göre Yapılacak Yardımlar

Her bir ülkenin hedeflerini en etkin bir biçimde gerçekleştirebilmesi için, IPA tüzüğü beş farklı unsurdan oluşmaktadır. Bunun sonucu olarak, tüm yararlanıcı ülkeler uyarlanmış ekonomik yönetim gereksinimleri ile özellikle kendi politik, ekonomik ve yönetim durumlarına uygun olarak benzer yapıdaki tedbirlerden yararlanma imkanına sahip olacaklardır.

Tüzüğe göre bu beş unsur şunlardan oluşmaktadır.

- Geçiş Dönemi Yardımı ve Kurumsal Yapılanma
- Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği
- Bölgesel Kalkınma
- İnsan Kaynakları Gelişimi
- Kırsal Kalkınma

Tüzük hükmüne bu beş farklı unsura göre yapılacak yardımlar arasındaki koordinasyon ve uyum Avrupa Birliği Komisyon'u tarafından sağlanacaktır. 2007–2013 Mali Perspektifi için öngörülen bütçe miktarı 11.468 milyar € olup, yardım miktarı aynı süre içerisinde yıldan yıla artış gösterecektir (IPA Tüzüğü md. 26).

Geçiş Dönemi Yardımı ve Kurumsal Yapılanma

Geçiş Dönemi Yardımı ve Kurumsal Yapılanma, tüzüğün 2 inci maddesinde belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi amacıyla ek 1 ve ek 2 de belirtilen aday ülkeler ve potansiyel aday ülkelerin her ikisini kapsayacaktır. Bu programa göre yapılacak yardım ek 1 ve ek 2 de belirtilen ülkelerin topluluk programlarına hazırlanmalarını teşvik etmek amacı ile de kullanılabilir. Ayrıca program bölgesel ve yatay programlar için de kullanılabilir (Tüzük md. 8).

Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği

Bu yardım ek 1 ve ek 2 de belirtilen aday ülkeler ve potansiyel aday ülkeleri sınır ötesi işbirliği ve gerekli durumlarda uluslararası, bölgesel ve kendileri ile üye devletler arasındaki işbirliklerinde destek sağlar.

¹⁵ **Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA)**, md. 2,
http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa

Bu işbirliği iyi komşuluk ilişkilerinin arttırılması, ilgili ülkelerin karşılıklı çıkarları doğrultusunda istikrar, güvenlik ve refahın geliştirilmesi hedefini amaçlayacak, bunların uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir gelişmelerini teşvik edecektir (md. 9).

Bölgesel Kalkınma

Bölgesel kalkınma programından sadece ek 1 de belirtilen aday ülkeler faydalanacaktır. Program topluluk uyum politikalarının uygulanması ve yönetimine hazırlanmaları yanında bu ülkelere politika geliştirilmelerinde ve özellikle Avrupa Bölgesel Gelişim Fonları ve Uyum Fonlarına hazırlıklarında katkıda bulunacaktır (md. 10).

İnsan kaynakları Gelişimi

İnsan kaynakları Gelişimi programı ek 1 de belirtilen aday ülkelere topluluk uyum politikalarının yönetimi ve uygulanmalarına hazırlanma yanında özellikle Avrupa Sosyal Fonuna hazırlanmalarında yardımcı olur (md. 11).

Kırsal Kalkınma

Kırsal Kalkınma programı ek 1 de belirtilen aday ülkelere topluluk ortak tarımsal politikalarının yönetimi ve uygulanmalarına hazırlanmalarının yanında politika geliştirmelerinde yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Program, özellikle ortak tarımsal politikalara ve bunlarla ilişkili diğer politikaları ilgilendiren topluluk müktesebatının uygulanması için gerekli hazırlıkların gerçekleştirilmesine ve tarımsal sektör ile kırsal alanların adaptasyonunun sağlanmasına katkıda bulunur (md. 12)

c) IPA'ya Göre Yapılacak Yardımların Yönetim ve Uygulaması

IPA tüzüğüne göre tüzüğün uygulanmasından 14. maddede belirtilen yöntemlere ve 3. maddedeki uygulama kurallarına uygun olarak Komisyon sorumlu olacaktır. Buna göre üye devletlerin temsilcilerinden oluşan bir komite oluşturulacak ve bu komiteye komisyonun bir temsilcisi başkanlık edecektir. Komite Komisyona özellikle bu beş farklı unsura verilen yardımlar arasındaki koordinasyon ve uyumun sağlanmasında yardımcı olacaktır. Komite uygulama prosedürlerini kendisi belirleyecektir.

IPA'ya göre yapılacak yardımlar üç yıllık dönemi kapsar ve ülkelere ve unsurlara göre dağılımı içerecek bir biçimde çok yıllı mali çerçeve planı olarak Komisyon tarafından Avrupa Parlamentosu ve Konsey'e sunulur. Bu mali

plan her yıl yeniden gözden geçirilir ve Komisyonun yıllık genişleme paketine dahil edilir (md. 15).

Tüzük ek 2 de yer alan aday ülkeler için yapılacak yardımlarda özellikle Katılım Ortaklığı belgesi esas alınacaktır. Yardım katılım hazırlıklarının üzerinde yoğunlaşmasının gerekli olduğu, her bir ülkede düzenli olarak yapılan durum analizleri sonucunda ortaya çıkan öncelikler ve genel stratejiye göre yapılacaktır. Yardım, bölgesel işbirliğine ilaveten Avrupa Konsey'inin Haziran 1993 tarihinde belirlediği kriterler ve topluluk müktesebatının uygulanması ve benimsenmesine ilişkin gelişmeler göz önünde alınarak planlanacaktır.

Ek 2'de belirlenen potansiyel aday ülkeler için ise yardımlar, Avrupa Ortaklığına dayalı olarak yapılacaktır. Bu yardım da aynı şekilde daha kapsamlı Avrupa Birliği entegrasyonu hazırlıklarının üzerinde yoğunlaşmasının gerekli olduğu, her bir ülkede düzenli olarak yapılan durum analizleri sonucunda ortaya çıkan öncelikler ve genel stratejiye göre yapılacaktır. Yardım, bölgesel işbirliğini içeren istikrar ve topluluk anlaşmalarının uygulanmasındaki gelişmeler ve Avrupa Konsey'inin Haziran 1993 tarihinde belirlediği kriterler dikkate alınarak yapılacaktır (md. 6).

Komisyon yıllık ve çok yıllı programlara ve kararlara ilişkin orijinal program ve faaliyetlerin yapısına ilişkin toplam tutarın %20'sini aşmayan ve 4 milyon Euro'ya kadar olan mali unsurlarda değişikler yapabilir. Orijinal program ve faaliyet üzerinde görüş vermiş olan Komite bütün bu değişiklik kararları ile ilgili olarak bilgilendirilmelidir.

SONUÇ

IPA tüzüğü ile 2000-2006 mali perspektifinde PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS olarak adlandırılan katılım öncesi enstrümanlar ve Türkiye için kabul edilen tek çerçeve mali tüzüğü ile sağlanan ve her biri ayrı bir hukuki düzenlemeye sahip olan mali yardımlar tek bir çatı altında toplanarak gerek hukuksal ve gerekse yönetim ve uygulama açısından daha basit ve tekdüze bir düzenleme sağlanmaya çalışılmıştır. IPA tüzüğünün Türkiye açısından ifade ettiği önem ise, 2000-2006 mali perspektifinde temel katılım öncesi mali yardımları olan PHARE, ISPA ve SAPARD'dan yararlanmayan bunlara benzer bir yapıdan faydalanan Türkiye'nin IPA tüzüğü ile sağlanan eş farklı yardım türünün tamamından adaylığı tanınmış ülke statüsünde yararlanabilme imkanına sahip olabilecek olmasıdır.

KAYNAKÇA

- 17 Aralık 2001 tarih 2500/ 2001 sayılı Konsey Tüzüğü (Çerçeve Anlaşma),
http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=32001R2500&model=guichett
- BOZKURT, Enver; ÖZCAN, Mehmet; KÖKTAŞ, Arif; Avrupa Birliği Hukuku, Şubat 2006, 3.Baskı
- EU-Turkey Relations, EU Assistance,
http://ec.europa.eu/enlargement/turkey/eu_turkey_relations_en.htm
- Financial Assistance,
http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/index_en.htm
- FOUNTAINNE, Pascal, Europe in 12 Lessons,
http://ec.europa.eu/publications/booklets/eu_glance/60/en.doc
- Instrument for Pre-Accession Assistance(IPA), md.2,
http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa
- Instrument for Pre-Accession Assistance, Official Journal of the European Union, L 210/82, 31.07.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_210/l_21020060731en00820093.pdf
- ISPA Manual Working Document, DG Regio _ Ispa, Revision April 2002,
<http://www.phare.vlada.gov.sk/data/files/630.pdf>
- İktisadi Kalkınma Vakfı(İKV), Mali İşbirliği, Katılım Öncesi Mali Yardım,
<http://www.ikv.org.tr/maliisbirliđi.php>
- SAPARD: Questions and Answers,
http://ec.europa.eu/agriculture/external/enlarge/back/brief_en.pdf
- The Enlargement Process and the three Pre-Accession Instruments; Phare, Ispa, Sapard, European Commision Enlargement Directorate General, February 2002, www.ec.europa.eu/enlargement/pdf/financial_assistance/phare/phare_ispa_sapard_en.pdf